XIV. évf. Budapest, 1909. augusztus 1. 15. szám.

TARTALOM: Dicséret. *Barcza László.* — Kétféle gazdagság. (*Sz.*) — Magyarok köszöntője. *Lampérth Géza.* — A magyarhoni ág. hitv. evang. egyház üdvözlő levele a genfi ref. egyházhoz. — A vízcsepp. *Kovács Andor.* — A pinkafői árvaház megnyitása. — Vegyes. — Értesítés a Luther-Otthonba való felvételről. — Hirdetések.

Dicséret.

Jóvoltodért, Uram, szívemből áldlak,
Te adsz eledelt az égi madárnak,
Te ékesíted a mezőt virággal.
Kegyelmed fénylik a felhőkön által.
Kezed nyomában áldás fakad s élet
Én erősségem, te benned remélek!

Te vagy, ki reám szüntelen vigyázol,
Lehajolsz hozzám, mikor szívem gyászol.
Az elesettet szánva felemeled,
A fergetegben bétakar jobb kezed.
És bár fejemre kedved borút szállat,
Csüggedő lelkem vígaszt lel te nálad.

Szerelmed karja őrizett meg engem,
Hogy el nem estem szomorú ügyemben;
Igéd világa fényt vetett útamra
S hozzád vezérelt lelkem nyugodalma.
Pályámon kísér hív atyai szemed
S bőv irgalmaddal táplálod hitemet.

Dícsérlek, Uram, téged az örömben,
Hogy kiterjeszted szárnyadat fölöttem.
Dícsérlek, hogyha látogatsz kereszttel,
Hisz azért versz, hogy magadhoz emelj fel.
Dícsérlek, Uram, téged, míg csak élek,
S teljes szívemből szolgálok te néked!

Barcza László.

Kétféle gazdagság.

Lukács ev. 16., 19—31. v.

Az életnek ezernyi nagy ellentéte közül az érzékeny emberszívre talán legbántóbb az, ha mosolygó arcokat, örömtől sugárzó szemeket lát maga körül, midőn keblét a fájdalom vérszomjas ölyve tépi s a szenvedés nehéz keresztje alatt roskadoz a váll. Kétszerte sebzőbb a kín, százszorta jobban ég a csalódás ütötte seb, ha belső vergődésünknek részvétlen, rideg lelkű tanuja van, akit sem a zápor módra omló könnypatak, sem a tekintet bágyadtsága, sem a kebel mélyéből feltörő panaszos sóhaj meg nem indít. Mennyivel könnyebben viselnénk terhünket, ha a panaszszó ilyenkor nem hagyná el börtönét s nem kellene éreznünk diadalmas irígyeink gúnyos, érzéketlen szánakozását, lenéző dölyfét! Az emberi lelket a megpróbáltatás e gyötrelmes óráiban, mint a sudár tölgyet az élődi moh, ellepi a bizalmatlanság, a sötét kétségbeesés; zúgolodása eget ostromol, feltámad Isten ellen, akinek keze nem egyformán osztja az áldást és szenvedést. Ilyenkor gyilkoló fulánk minden ártatlan öröm, mely boldogabb társaink lelkét fölveri, irígyek vagyunk a napra, mely a jólétben dúskálkodók fejére is szórja a sugarát, elátkozzuk a harmatot, mely hajnalonta kertjök virágain ragyog, kielégíthetetlen, szennyes gyűlölet emészt, ha fáik lombjai közt nem idegen a madárhang. Ilyenkor fájnak s égetnek igazán a szegénység koldusrongyai s ilyenkor sóvárog a szív szinte tébolyító vágygyal a föld mulandó kincse után, a minek birtokától fájdalma enyhülését, boldogsága felvirradását várja. Óh ha tudná mi után eped, mi után sóvárog! — *Kincs után, a mi bűnös renyheségre csábít; kincs után, mely elmúlik, mint a parázs a jégen s a napon a hó. Pedig meghagyta Üdvözítőnk,*

ne gyűjtsünk magunknak olyan kincset, amit a moly és rozsda megemészthet, a lopók ellophatnak, hanem gyűjtsünk mennyei kincset, ami a lelket örökkévaló javakkal gazdagítja.

Alapigénk, Jézusnak a dúsgazdagról és Lázárról szóló példázata, a világnak hamis, mulandó árnyék és vízbuborék életű gazdagságáról szemünket az emberi lélek, a keresztyén szív igazi, maradandó gazdagságára irányozza, amely nem ételben, nem italban áll, hanem igazságban, békességben és a Szent Lélek által való örömben. A szegény, ha lelke tiszta, ha szeme folyton ég felé tekint, bár lába a föld göröngyei közt botorkál, ha keblében oltárt rakott minden nemes érzésnek, minden emelkedett gondolatnak, gazdagabb lehet a dúsnál, akinek halomszámra áll aranya ezüstje, de egész lelke kincséhez tapad, s mohó élvezésével kimeríti egész élethivatását. Gazdagok vagyunk, ha nehéz időkben a szív telve van béketűréssel, önmegtagadással, hűséggel, ha a jólét verőfényes napjaiban tele van tiszta, önzetlen szeretettel.

* * *

Példázatunknak egy hőse van két alakban. Hőse maga az örök ember, a kit az Úr az életben kétféleképen próbál ki: egyszer jólétben, boldogságban fürdeti, minden áldással megkoronázza, másszor inségbe és siralom völgyébe taszítja. A dőzsölő gazdag s a szegény elvettetett Lázár ugyanaz, csak a helyzet különböző; a koldusbot s a rút fekély, a mivel az egyiknek teste rakva van — s a bársony és bíbor, amibe a másik öltözik, a földi életnek két veszélyes örvényét jelenti, mely egyiránt elragadhatja, megölheti az emberi lelket. Félelmes hatalom mindkettő; a gyenge lélek, aki felett az élet kisebb kisértései is győzedelmeskedni tudtak, siker nélkül tusázik ellenök; elbukik, martalékul esik az örvények gyilkos forgatagának. Csak erős lélek állhat ellent, a kit nem alacsony érdek, nem önző kedvtelés vezérel az életúton, hanem eszményeket szolgál s minden időben keble Istenének sugallatát követi.

Az életnek egyik örvénye, nagy próbája a szegénység és szenvedés, amit Lázár sorsa példáz előttünk. Sorban el kellett szenvednie ez arasznyi lét apró kellemetlenségeit, amit néha a viharokra megedzett, dacra kész lelket is megőrlik. Majd jött az inség, e sebes, száraz, hervasztó szél, letördelt lelke elhagyott fájáról minden hajtást, minden galyat, kiírtott kebléből minden hitet az emberek irgalmasságában, amely legtöbbször a piac figyelmét vadászó cégértűzés. — Ajtóról-ajtóra jár eledelért, egyre reménytelenebb lélekkel, ereje hagyottan; mintha szeretetlen, durva elutasítástól rettegne, tétovázva, félénken keresi bénult keze az ajtó kilincsét; a váratlan zörejtől megriad, mintha csüggesztő szégyenérzet, kínzó bűntudat nehezednék elgyötört lelkére. Alázatosan, szemét lesütve nyul a szeretet nélkül vetett, száraz szelet kenyérért, amit az áldott veríték, a gond barázdálta homlok gyöngyöző harmatja nem édesít meg; beesett, megtört fényű szemének könnye hull reá nehéz cseppekben. Hol vannak barátai, hogy feltöröljék arcáról? Eltüntek, szétrebbentek, — mert a barátság is, mint a legtöbb virág, addig nyílik csak, míg a napvilág tündöklik felette, ha az éjszaka leteríti a földre sötét fátyolát s feltámad a metsző északi szél, bezáródnak a szirmok. Ha nincs baráti kéz, mely enyhítsen, — talán, a nagy hullámzó embertömegben akad egy szánó lélek, amely könyörületre indul? Némulj el szegény szenvedő sziv, ne áltasd magad hasztalan reménynyel; az önzésében elfogult tömeg a szenvedőt megveti, mert bűnös s a fájdalom csak bűnének zsoldja; a fekélylyel rakott beteget pedig kitaszítja, mert tisztátalan s jelenléte bemocskolja a gyülekezetet, az Úr választott szentjeit. Lázár sanyarú helyzetét találóan jellemzi elbeszélésünk azzal, hogy egyetlen tápláléka a morzsalék, mely lehull a tobzódó gazdag dúsan terített asztaláról s az ebek nyalják az ő sebeit. A teljes elhagyottság, száműzöttség képe, a melynek rikító színeit nem enyhíti a felebaráti szeretetnek egyetlen, bárcsak halvány árnyalata sem. Ki van metszve, mint valami beteg, rothadt tag a társadalom testéből, pusztulásra, megdöbbentő halálra ítélve. Iszonyú tudat olyan lélekre, aki emberek között élt, vélök küzdött, örült, álmodozott és remélt egykor, hiszen a teljes elhagyottságnál az emberek között élni irgalmasabb sors még akkor is, ha csupa bántalom, kő-részvétlenség jut osztályrészül. Az emberek társasága — még a fájdalmak és csalódások árán is — óhajtott öröm; sanyarú élet, de élet, — az egyedüllét riasztó elhagyottsága már magában szomorú, gyötrelmes halál.

Nehéz és hatalmas a kisértés, mely a szegény gyötrődőre támad, s mégis győz rajta. Zúgolódó panasz nem szakad ki ajkai közül, szelíd megadással hordozza keresztjét. Óriási lelki erő kellett hozzá, hogy meg ne törjön annyi kisértés ostroma alatt. A kérdés az, honnan merített az elvettetett Lázár erőt a szenvedések elviselésére? Az emberek részvétéből talán? — nem, hiszen részvétlenségök taszította ki a kopár, kiaszott sivatagra. Emberi részvét — hazug palástja sokszor a diadalmán ujjongó kárörömnek, vígasztalása inkább bánt, mint megnyugtat. Az a gondolat, hogy nem egyedül szenvedünk, hanem társaink is vannak, csak kis lélek terhén könnyít; a nemes szívnek fájdalmát növeli. — Talán önmagából? saját lelkiismeretének öntudatából? helyeslő ítéletéből? Az emberek üldözésével, méltatlan bántalmaival szemben mindig igazuk van azoknak, a kik saját lelkük bátorító szavában bizakodva, emelt fővel, harcra hívó tekintettel állanak keményszívű vádlóik elé. Lelkünk ismeretében maga az Isten szól hozzánk bizalmas, atyai hangon: ne félj gyermekem, élek még én, a te erős teremtő Istened. A hatalmas szózat, mely belsőnkben támadt, mint forró, olthatatlan láng átjárja egész valónkat, felmelegít, erőt ad. Nem üthet annyi sebet rajtunk

ellenséges tőr, baráti hűtlenség, családi gyász és bánat, hogy ez a csodálatos erejű balzsam: nyugodt, tiszta lelkiismeret be ne tudná gyógyítani. És ha szívünk nagy célokért dobban meg, karunk izma egész életet lefoglaló eszmény győzelméért feszül s ha nem ismerünk nemesebb gyönyört a közjó, a szívünkhöz közel állók önfeláldozó szolgálatánál s jutalmul mégis félreértés sara, gyanusítás, rágalom tüzes hamuja száll fejünkre, irígység, hálátlanság, gyűlölet kivont pallosa állja útunkat, kérdjük meg egy csendes, elfogulatlan órában, amikor a világ amidőn helyzetünk állhatatosságot, béketűrést s egyszersmind ellenállást követel.

A részvétlenséggel szemben elég támasz saját lelkünk biztatása, de mivel nyugtatjuk meg magunkat akkor, ha súlyos betegség ér, a mit az emberi részvétlenség csak nehezíthet, de Isten bocsátott reánk? Vele szemben nem hivatkozhatunk jó öntudatunkra sem, hiszen előtte mindnyájan bűnösök vagyunk, a bűnnek és haragnak edényei. Ő meg azon botlásainkat is tudja, amik saját szemeink előtt rejtve maradnak. Az emberek jó része retteg a szenvedés-

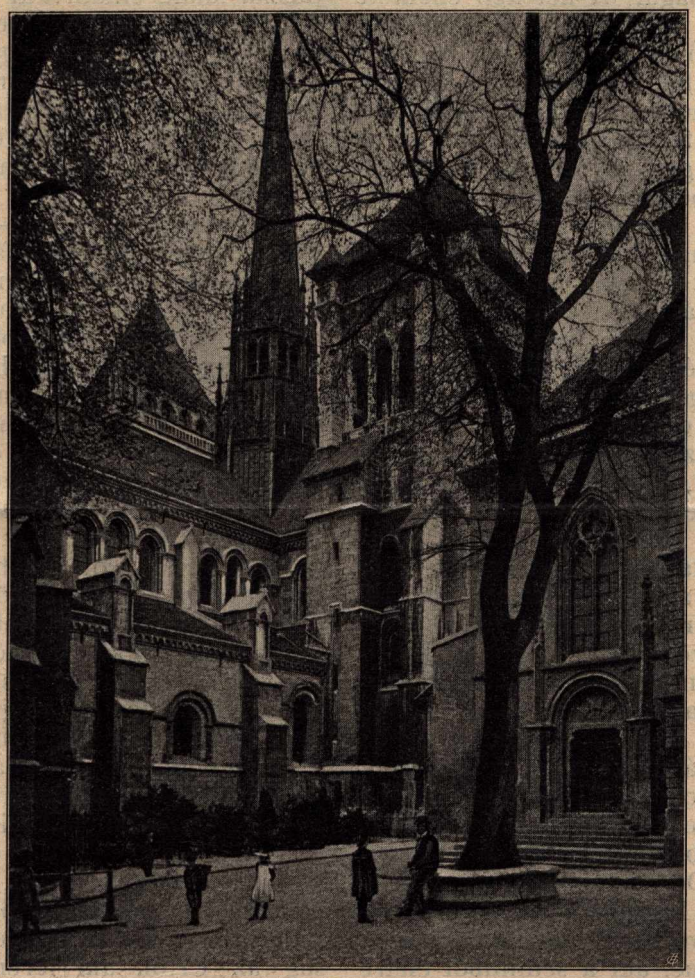

A Szt. Péter kathedralis. Kálvin temploma.

nyers versenydala nem hat fülünkig, saját lelkünket: fölment-e vagy elítél? Ha elítél, — ám hajoljunk meg, bűnbánat jeléül üljünk a porba gyászolni tévedésünket, de ha fölment, akkor szálljunk szembe üldözőinkkel, acélozzuk meg magunkat, mert a sár be nem szennyezhet, a tüzes hamu meg nem éget, a paltos éle meg nem félemlít. Az a tudat, hogy saját lelkiismeretünk szavában Isten szava szól hozzánk, általa Isten sújt le vagy emel föl, megvívhatatlan sziklavár reánk nézve nemcsak ellenségeinkkel szemben, hanem saját gyengeségünkkel szemben is, mely csüggedésre, kétségbeesésre csábít, től. A harag és bosszúállás rettentő ostorának tartják, aminek kerülésére az életösztön tanít, pedig inkább a kegyelemnek és véghetetlen isteni szeretetnek mennyből földre szálló angyala, békeszerző követe. Vajha feltudnánk ismerni a szerelmes atyai kezet, mely fájdalommal dorgál, hogy megtisztítson, magához méltó, tökéletes gyermekké neveljen! Vajha megtudnánk érteni, hogy a kereszt, a testi sínylődés vagy lelki gyötrelem egyiránt, út a mennyországra! Vele próbálja az Úr hitünket, lelkünk bizodalmát. Lázárnak erőt adott a belső ingathatatlan meggyőződés, hogy a szenvedést Isten

bocsátotta reá, akitől semmi gonosz nem származhatik.

Mind jó, amit Isten tészen.
Dorgálása nem tesz kárt.

Tanuljunk mi is példájából s minden búnkban, bánatunkban menekűljünk Istenhez, aki a szenvedők legfőbb orvosa.

* * *

Térjünk át a másik kép vizsgálatára, a sínylődő Lázártól, a tobzódó dúsgazdaghoz s vessük szívünkbe tanulságát A két kép ellentéte szembeszökő. Amott a szenvedések özönében is erős, hű lelkű férfi, itt az áldás gazdagságától, a jólét mámorától megszédült, elsilányult halandó, Amott a homoksivatag méhéből felbuzogó kristálytiszta forrás kinált üdítő vizével, itt a faárnyékolta, virágszegélyezte partok között iszapos áradat hömpölyög. Életünkre azonban mind a két víznek termékenyítő hatása van.

«Vala egy gazdag ember.» Gazdagságról szólva ne gondoljunk pusztán vagyonra, szemkápráztató kincsre, amit sokszor a szerencse pillanatnyi kedvezése szerez, egy szomorú perc ismét elrabol, ne bőséges ételre-italra, ne drága öltözetekre. A gazdagság itt a földi jólét teljességét jelenti: viruló egésséget, az anyagi gond tökéletes hiányát, az élvezetek sokféleségét, teméntelen változatát, családi örömöt, jó barátokat, a tudomány és művészet áldását, egyszóval mindent, amit a földi vándorúton keresünk s amit bujdostában ritka halandó érhet csak el. Mind e javak után hasztalan vágyódott a szegény Lázár; a kielégíthetetlen vágy talán még fokozta gyötrődését s mindez kéretlenül, érdem nélkül, mint égi adomány osztályrészül jutott a gazdagnak, hogy lelki gazdagságának próbakövéül szolgáljon. Földi szemnek leverő, elcsüggesztő látvány: a jó, az igaz szenved s az önző, a kopárlelkű jólétben úszik s minden percnek leszedi rózsáit. Csoda volna-e, ha minden érző kebel fellázadna ez igazságtalan végzés ellen? De e felfoghatatlan igazságszolgáltatással kibékít bennünket az isteni gondviselés bölcseségébe vetett hit. A mennynek és földnek teremtő Istene, aki a semmiből életre hívott hatalmas szavával, nem sújtolhat, nem áldhat pusztán változékony kedvtelésből. A feddéssel és kedvezéssel egyiránt célja van, hogy neveljen, javítson s próbára tegye iránta való szeretetünket.

A gazdag ember földi értelemben igazán gazdag volt. Példázatunk nem szól róla, de jellemében következik, hogy már gyermeksége a vidám gondtalanság árnyékos berkeiben játszódott le szakadatlan öröm és boldogság között. A fúvó széltől is védett meleg családi fészekbe nem hatott be a világ küzdelmes országútjáról egyetlen feljajdulás, egyetlen tördelt sóhaj, mely egy-egy fáradt vándor ellankadását, végső kimerülését adta hírül. És ha talán behallatszott is, nem figyelt reá; hiszen aki nem ült vele együtt ugyanazon fedél alatt, idegen volt előtte akárcsak az út pora vagy a lehámlott veszendő fakéreg. Mit törődjék a jajszóval, hiszen az elgyengült hang, mely füléhez jutott, érzékcsalódás is lehet, amit a valóság bizonyosan meghazudtol. És ha nem érzékcsalódás, hadd emésztődjék keserű bánatában az, akinek a jólét habzó italából, az öröm verőfényéből nem jutott! A látásán ébredt szánalom csak lehangol a kedv édes óráján s megmérgezi a legkivánatosabb gyönyört. Óh ha csak egyszer látott volna, mint fogékony gyermek, búba, gondokba merült családapát, amint leégett hajléka puszta falait, elhamvadt üszkeit vizsgálja felhős tekintettel, szülőt gyermeke betegágyánál, árvát keserves zokogással egy sírhalomra borúlva, súlyos nyavalyában sínylődőt reménytelenül feküdni kórágyán, egy percnyi életért esenkedve, talán a felnőtt férfiban olykor felújultak volna a letünt gyermekkor emlékei, hogy megóvják a felfuvalkodástól!

De nem látott soha, — érezni még kevésbbé érzett fájdalmat. Teljes fásultságban, rideg érzéketlenségben nőtt fel, mintha szíve kővé vagy kemény tűzálló ércdarabbá vált volna. Mikor már holta után a pokolnak lángjai gyötörték, arra kérte Ábrahámot, bocsássa el Lázárt az ő atyjának házához, bizonyságot tenni atyja fiai előtt, hogy a gyötrelemnek e helyére ne jöjjenek, Ábrahám azonban elutasítja: azok is érzéketlenek már minden szenvedő fájdalma iránt; ha Lázár sebeinek látásán meg nem indultak, ha Mózes és a próféták intését nem követték, — hiába való volna a halottak feltámadása is, hitelre nem találna közöttük!

Azt olvassuk alapigénkben a gazdagról, hogy bársonyba, bíborba öltözött és mindennap vígan lakozék. De míg az édes gondtalanság lágy hullámain ringatózott, míg élvezett és örült, — nem jutott eszébe soha, hogy falatját megoszsza a szegénynyel, hogy hálát adjon Istennek jóvoltáért, gazdag áldásáért. Találó jellemzése ez a világ önző fiának, akire nézve minden, ami a világon van, Istentől fogva az utolsó porszemig, csak vágyainak szolgája, élvezetének eszköze. A gazdagság az ő szemében természetes járuléka az életnek, törvényes járandóság az Úrtól, aki teremtményeit táplálni és ruházni tartozik. Hogy ébredne szívében hála az áldások osztogatója iránt? Nem ismeri igaz mivolta szerint s az a gondolat fel nem tud támadni benne, hogy a sok jóval, amit élvez, csak azért áldotta meg Isten, hogy akaratának végrehajtójává, eszközévé tegye, az éhezőket táplálja, a sírókat vígasztalja általa. De az önző gazdag nem érti meg az Úr szavát, önzése nem engedi, hogy megértse. Szeretet — az ő felfogása szerint hamis jelszó; zászló, mely körül az elégedetlenek sorakoznak az elégedettek ellen. Kárhozatos, veszedelmes elv, — melynek már hangja borzaszt, megvalósulása pedig egy az élet kényelméről, kincseiről való lemondással. Az ily elvet nem szolgálni kell, hanem írtani kegyetlenül, mint vészhozó ragályt. Feledi, hogy

a szeretet, ha tiszta és önzetlen, boldogabbá teszi azt, akinek lelkében támadt, mint akire sugarai esnek.

Bibliai elbeszélésünk szerint mind Lázár, mind a gazdag ember megkapta jutalmát. Lázár mennybe jutott nem a szenvedésért, hanem hűségéért, a gazdag ember a pokol lángjai közé, nem gazdagságáért, hanem végnélküli önzéséért. Mind a kettőnek sorsa tanulság reánk nézve. Az egyiké fölemel, a másiké elrettent, de arra tanít mind a kettő, hogy ne szeressük felettébb

A Szt. Péter kathedralis belseje, Kálvin szószékével.

e világot és javait, hanem tisztuljunk meg s nehéz idők jártakor béketűrésben, hűségben, boldogabb napok idején alázatosságban, önzetlen szeretetben, Isten iránt való háladatosságban legyünk hasonlók üdvözítő mesterünkhöz. Mindenható Atyánktól pedig kérjünk erőt arra, hogy az élet mindennemű kisértéseit legyőzhessük, a vállainkra tett keresztet béketűrő lélekkel hordozhassuk. És ha minket is ér bánat, gyilkoló, szívemésztő fájdalom, — amint gyakran ér; ha testünket, mint Lázárt, kínokkal látogatod meg, én Uram Istenem; ha megtagadod tőlem, mint Lázártól a családi tűzhely enyhítő melegét; ha méltó haragodban kiragadod karjaim közül mindazokat, akik szívemnek drágák: — megsiratom, mert ember vagyok és a veszteség fáj, — de letörlöm könnyeimet s a te kegyelmes igéretedben bízva tovább megyek pályámon. «Jól vagyon Atyám, mert ez volt a te jó kedved!» Ne adj nékem világi gazdagságot, mely gyarló lelkemet elszédítené, a te örökké való kincseidtől elszakítaná; hanem adj nékem olthatatlan vágyat szent országod örömei után, amelyek meg nem hervadnak. Végy el tőlem mindent, amivel ingyen kegyelmedből eddig megáldottál, vedd el szemem világát, vedd el izmaim erejét, vedd el lelkem rugékonyságát, taszíts végetlen siralom, halál völgyébe, — békével viselem, csak a te szent igédnek szerelmét ne vedd el én tőlem! Ámen!

(Sz.)

Magyarok köszöntője.

Kálvin szelleméhez, születése 400-ik évfordulóján. Írta és a genfi magyar ünnepen elmondta: *Lampérth* Géza.

Kálvin János! Te nagybátor
Napnyugati reformátor!
Napkeletről ím, eljöttünk,
Kik véled frigyet kötöttünk
A krisztusi tiszta hitben,
Mit te prédikáltál itten —
Dicső szellem — áldjon Isten.

*

Kik véled frigyet kötöttünk,
Magyar földről ím, eljöttünk,
Rhône vizéhez, Genf tavához,
Balatontól s a Tiszától,
Kis, de erőshitű tábor —
Az útunkra fényt sugároz:
Bocskay és Bethlen Gábor!
Bocskay és Bethlen Gábor:
Az ős, erős magyar lélek,
A mi lelkünk, aki téged
Úgy átölelt, úgy megértett
Ott a Kárpátok aljában,
Amikor felhangzott bátran
Gránit-zendülésű szavad,
Hogy világokat bezöngjön...
Itt, genève-i szabad földön,
Itt az ősi Mont-Blanc alatt!

Nem — sok, ékes lobogóval,
Dús köntösben, cifra szóval
Jöttünk hozzád! Semmi másban:
Lélekben és igazságban!
Nem — hogy megimádjunk téged;
Nem — hogy neked hajtsunk térdet,
(Hisz te mondtad, te hirdetted:
Az Úr eszköze volt lelked.
Légyen tehát — így kivántad —
Az Úré minden imádat!)
... Jövénk az Urat imádni,
Szivünk Előtte kitárni,
Zengni Hozzá dicséretünk,
Hogy téged elküldött nekünk.
Tanúságot tenni jöttünk,
Hogy a lelked él közöttünk!
S jövénk, hogy elmondjunk neked
Egy bús, egy szent történetet,
Mely szól testvértelen népről,
Tenger gyászról, szenvedésről,
A mi — mint egy bősz áradat —
Arra a népre rászakadt...
Hogy megfojtsa, elgyötörje,
Eltörölje mindörökre
A szép földről, melyet drágán
Szerze hajdan, — vére árán...

De az a nép — Arpád népe,
A szabadság szent nevébe'
Kardot fogott a kezébe,
Jogáért és igazáért,
Istenért és a hazáért,
Ármány és erőszak ellen
Küzdött, harcolt rendületlen...
Nem rettenve bitófától,
Se börtöntől, se gályától!
Egy ha kidőlt, jött más tábor,
Jött Bocskay, Bethlen Gábor,
Sok nagyhitű prédikátor,
Sok nagyerős hajdú vitéz.
Hitért, honért mind halni kész!
Tárogatók hangja riadt,
Thököly s a Rákócziak
Nyomában kurucz vitézek —
Jött Kossuth s a hős honvédek!...
Poklok száz kísértetét
Letiporta ez a nép!
Lelkét bár darabra tépte
S kivérezte a szívét:
De mindhalálig megvédte
Szabadságát és hitét!...
Jövénk elmondani neked,
Hogy e mi szent küzdelminkben
Az örök, az igaz Isten,
S az a te nagy rendületlen
Erős lelked vezetett!

Kálvin János! Te nagybátor
Sziklahitű reformátor!
Tiszta hittel, erős hittel,
Magyar hittel, magyar szívvel
Köszönjük ezt teneked!

Legyen velünk szellemed!

A magyarhoni ág. hitv. evang. egyház üdvözlő levele a genfi ref. egyházhoz.

Igen tisztelt Urak és
Testvéreink a Jézus Krisztusban!

Örömmel és köszönettel vettük a megtisztelő és szíves értesítést, hogy a genève-i református egyházak a folyó évi július hó 2., 3. és 4-ik napjain fogják megünnepelni a nagy reformátor, Kálvin János születése 400-dik évfordulóját.

Köszönettel fogadjuk különösen azt a megtisztelő meghivást, hogy magyarhoni ág. hitv. evang. egyházunk képviseltesse magát ezen az ünnepélyen és ezáltal részese legyen annak.

A reformációnak, vagyis annak a szükségessége, hogy a keresztyénség az evangélium tiszta tanaihoz visszavezettessék, a XVI-ik században általánosan, habár talán homályosan érzett óhajtás vala.

Az általánosan érzett óhajtásnak a különböző nemzetek körében más-más férfiak álltak élére, a kik a nagy mozgalomnak vezetői lettek. Mindeniknek egyénisége hatással volt az általános nagy mozgalomra és azt némi, egymástól eltérő sajátságokkal ruházta ugyan föl, ámde az indító ok, valamint a cél azonossága, az egyéni sajátságokon túl emelkedve, a reformáció nagy művét lényegében egységesnek tünteti föl.

Olyanok a reformáció alapján kifejlődött és megalakult egyházak, mint egy hatalmas fának

különböző ágai, a melyek egy törzsből erednek, gyökerei ugyanazon talajból fakadnak és táplálkoznak s a melynek ágai egy cél felé törekszenek.

Az evangélium örök igazsága az az alap, amelyen az összes prot. egyházak állanak, és az égi világosság a cél, amely felé, miként a fának egyes ágai, habár különböző irányba, de mindannyian törekszenek.

A magyarhoni ág. hitv. evang. egyháznak a reformált testvéregyházhoz való viszonyát különösen bensővé és szorossá teszik a hazánkban együtt átélt szenvedések és küzdelmek emlékei, amennyiben a vallás szabadságáért vívott együttes küzdelmeinkben kiváló vezéreink: Bocskay István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György erdélyi fejedelmek, mindannyian a református egyház tagjai voltak.

Nagyjelentőségűnek tekintjük a genèvei jubileumi ünnepélyt, mert az a protestantizmusnak, egymástól

Legyen a mi hitünk és biztos reménységünk a protestáns egyházakkal összefűző egyetértésnek folytonos megszilárdulása. Munkálkodjunk ezen a felebaráti szeretetnek műveivel és egyesüljünk mindannyian, mindezekért buzgó imában a mindenható Istenhez.

A vízcsepp.

III.

Lehet-e rútabb jellemű, gonoszabb ember annál, aki hogy bűnös szenvedélyét kielégítse, képes éheztetni feleségét s kicsiny gyermekeit?! Lehet-e elvetemültebb embert képzelni is annál, aki iszik és dorbézol addig, amíg családja tagjai szégyenükben s nyomorúságukban egymásra borulva sírnak éjjel-nappal?! Nem megvetendő-e

Az auditorium, hol Kálvin theologiai előadásait tartotta.

független kifejlődött felekezetei és önállóan szervezett egyházai mellett, az azok között fönnálló szolidaritásnak és a lényegben való egyetértésnek örvendetes tanusítása.

A reformátorok emlékének kegyeletes megünneplése mellett tehát mindenekfölött az a cél lelkesít, az az eszme és érzés hat át minket, amely a reformátoroknak céljuk és eszméjük vala: a keresztyénség eszményi örök igazságainak eredeti tisztaságukban való hirdetése, az Isten országának keresése, az Isten iránt való szeretet, a felebaráti szeretet, Jézus Krisztus tanításai szerint.

Arra kérjük tehát, fogadják ez ünnepélyes alkalommal szivesen testvéri üdvözletünket. Fogadják legjobb és őszinte kivánatainkat, a genève-i reformált egyházak fejlődése és fölvirágozásáért és e mellett a protestáns egyházak között való egyetértésnek és testvéri jó viszonynak megerősödéséért.

Ezen kivánatainkat óhajtjuk, egyetemes egyházunknak ezen iratunk átnyujtásával megbizott kiküldöttje által is nyilvánitani.

az a családapa, aki részegen kurjantgat a csapszékben s fetreng az utca sarában, hitvese, kicsiny gyermekei pedig rongyoskodnak s nélkülözik még a mindennapi betevő falatot is?! A gyilkosnál is alábbvaló az, aki tudva és akarva övéinek romlására tör. Sok fájdalmas sóhaj, sok keserű köny fakad fel a keblekből s a szemekből az olyan házban, ahol ilyen módon igyekezik élve eltemetni övéit az önmagáról megfeledkezett családfenntartó. Sírbolt az ilyennek háza, a hová nem hatol be fénysugár; siralomház az ilyen hajlék, ahol a gonosztevőt s vele önmagukat is százszor elsiratják, százszor meggyászolják a hozzátartozók. Örömzaj, gyermekzsivaj minden házban hallik, csak ott nem, ahol a kicsinyek édes, jó anyjukat mindig sírni látják; ott nem tudnak örülni, nevetni a gyermekek sem, hanem az ő ártatlan szívük is színültig megtelik bánattal és szüntelen keseregnek, sírnak ők is jó anyjukkal együtt. Faragó János házában is így volt ez.

Az asszony már alig vonszolta életét. Sápadt volt az arca, mintha penésszel vonta volna be a sok keserűség; hajlott, megtört a termete, föld felé nyomta le a kereszt; ráncos az arca, barázdákat vont rá a gond, a bú ekéje; szemei be voltak esve, a sok sírás, a sok éjszakai nyughatatlanság üregeikben mélyre süllyesztették. Csak árnyéka volt már önmagának.

Őszinte részvéttel, szánakozva nehéz sorsa fölött sokszor mondogatták a szomszéd asszonyok:

— Nemsokára csendítenek már Faragónénak is.

— Óh csak ez ne következzék be! — Esengett legkinosabb óráiban is a szerencsétlen asszony. Ha ő meghal, ki viseli gondját kicsiny árváinak? Ő eltűrt, elszenvedett mindent gonosz ura mellett, csakhogy gyermekeit, ha a legnyomorúságosabban is, eltarthassa, nevelhesse, jóra taníthassa. Ő rongyos volt, mint a koldus, de kicsinyeinek mindig megszerezte a legszükségesebb ruhadarabokat. Ő éhezett, de a sok kis szájnak mindig juttatott falatokat. Ő dolgozott nappal, éjjel, hogy éhen ne vesszenek apróságai.

Óh csodás anyai szeretet! Képes az magától mindent elvonni s gyermekeiért mindent áldozni.

Úgy járt Faragóné az emberek között, halvány arccal, elgyengülve, lesoványodva, mint az imbolygó árnyék. Aki látta, szánta; aki nyomorúságos életére gondolt, szívből megsiratta. Milyen élet is volt az övé! Gonosz ura helyett dolgozott napról napra, hol itt, hol ott mindig kapott asszonyi munkát s keresett annyit, hogy nagyon szűkösen eltengődhettek. S mi volt a jutalma fáradozásának? Az, hogy mikor hazatért az ura, szitokkal illette, ütötte, verte állati vadsággal s gyermekeivel együtt kikergette az éjszakába. Jó szót apjuktól alig hallottak gyermekei, de istenkáromlást annál többet; gyöngédség nem lakott annak szívében, csak durvaság s pusztító szenvedély. Ha kérve szólt hozzá s Istenhez és övéihez térésre intette, kárhozatos szidalom volt arra a felelet.

Bizony nehéz volt a sorsa, keserűség a kenyere, emésztő tépelődés és reménytelenség az egész élete.

Elkövetkezett a szegény asszonyra az az idő is, amitől félt, retteget. Egy novemberi estén a felől panaszkodott gyermekeinek, hogy mellében, oldalában szúrást érez. Rossz sejtelem lepte meg s nem ok nélkül. Másnap reggel már nem bírt felkelni az ágyból, súlyos nyavalyába esett.

Ekkor lett aztán még csak siralomház a Faragó János viskója. A szegényes ágyon lázától elgyötörve, tehetetlenül fekszik a jó édesanya. Körülötte sír, zokog nap-nap mellett hat neveletlen gyermek, akikre nincs, aki varrjon, mosson; akiknek nincs, aki egy falatot adjon.

Amikor az asszony betegsége első reggelén már „Majlesz"-nél harmadszor járta után betántorgott a házba a gazda s feleségét fekve, lázban találta, mintha földbe gyökereztek volna lábai, megállt s ajkára fagyott a megszokott káromlás szava. Szó nélkül, bambán bámult hol az asszonyára, hol meg a síró-rívó gyermekeire. Faragó János egyszerre kijózanodott, s mintha valaki hirtelen kirántotta volna az ajtón, kifordult a szobából s futott, mint akit kergetnek, munkát kérni a földes uraságtól. Megtörten, könyezve mondta el azt is, hogy ágynak esett a felesége.

Jó szerencse vitte oda. A földesúr, akit ő annyiszor nevezett szívtelen vérszopónak, rabszolgatartónak, szegények gyilkosának, megszánta s adott neki munkát. De nemcsak ezt tette, hanem azt is, hogy az orvosért küldött s annak gondos kezelésébe ajánlotta régi hű cselédjét. Felesége pedig felkereste a beteg asszonyt s nagy kosár elemózsiát vitetett maga után az éhező gyermekeknek.

Mikor a szegény beteg a szobába belépni s ágya mellett látta egykori úrnőjét, könnyel teltek meg szemei s összeszedve erejét felemelkedett, megragadta jóltevője kezeit és csókokkal halmozta el.

— Köszönöm, köszönöm! Mondotta elhaló hangon s a felindulástól kimerülve visszahanyatlott ágyára s pár perc mulva jótékony álomba merült.

Kirakatta az úrnő a kosárból az asztalra a hozott élelmiszert. A gyermekek előbb húzódoztak, később azonban az éhség által ösztökélve nekibátorodtak s jóizűen kezdtek falatozni.

Későn hagyta el az úrnő a Faragó viskóját s a beteg még mindig aludt.

— Ez jó jel, — mondotta a gyermekeknek — édesanyátok meggyógyul, csak imádkozzatok érte.

S amint a jóltevő kilépett az ajtón, Pistának, a legidősebb gyermeknek az ajkán felcsendült az ima, s utána mondta a többi:

— Esdve kérünk jó Istenünk
Jó anyánkat tartsd meg nekünk!

Faragó Jánost felesége ágya mellett találta az orvos. Ott ült lehorgasztott fővel. Látszott rajta, hogy nehéz kő nyomja a szívét, s háborog benne a lélek. De az orvos nem igen méltatta figyelmére. Megvizsgálta a beteget, gyógyszert rendelt, s kiadva az utasítást annak használatához, eltávozott. Eljött azután is mindennap, s a leggondosabb kezelésben részesítette a beteget s annak állapota napról-napra javult is.

Faragó János pedig, a dologkerülő kezdte megszokni a munkát, állandóan az uraság gazdaságában volt, hol ezzel, hol azzal foglalkoztatták.

— Talán megjavul — mondogatta a falu népe; megijedt, hogy meghal az asszony. Hát bizony megijedt, azt maga előtt sokszor bevallotta. Mert annyira romlott nem volt, hogy semmibe sem vette volna azt a szegény asszonyt, meg kis gyermekeit. Különösen reggelenként, amikor annyira-mennyire tiszta volt

a feje, megragadta szívét valami láthatatlan kéz, s titkos benső hang ezt súgta neki:

— Te ölöd meg, ha meghal! Te léssz a gyilkosa! Ártatlan, kis gyermekeidet te teszed földönfutókká! Te juttatod őket árvaságra!

Ilyenkor az önvád súlya alatt meggörnyedve ballagott ki a házból s titkon egy-két könycseppet törölt ki szemeiből.

Ámde a lelkiismeret furdalását csakhamar megszüntette a pálinka után való élénk vágyakozás s a megbánás s javulás érzetét elnyomta bensejében a megszokott gyalázatos életmód szeretete.

Lidércfény volt csak a megtérés szándéka, korai a jóslat, hogy Korhely Jancsiból Józan János lesz. Egy hónapig járt az urasághoz. Meg-megesett rajta, hogy ez idő alatt is fenekére nézett az üvegnek, de mégis csak hasznát tudták venni, vagy legalább tűrték a beteg asszonyért, meg azért a sok apró gyermekért. De betelt a mérték, mert egy alkalommal, amikor ismét leitta magát, munkaadó urát s az ispánt rettenetesen káromolta. A földesúr még akkor is megbocsátott volna neki, de az ispán azt mondotta, hogy lehetetlen tovább a gazdaságban tűrni. Vagy ő megy el, vagy Faragó János. Igy aztán kitették a szűrét s ismét munka nélkül ődöngött. S amint felesége egészségi állapota javult, fokozott mértékben süllyedt vissza az elzüllöttségbe. Hja, aki eladja lelkét az ördögnek, nehéz azt attól vissza szerezni.

IV.

Felkelt az asszony. Kilábalt a tüdőgyulladásból. Megtartotta életét az isteni kegyelem. De mire kelt fel szegény teremtés! Az ura ismét a régi, a falu rossza, az ő szégyene. Megint minden garasát a korcsmába hordja. Mi vár reá és gyermekeire?

— Bárcsak inkább meghaltam volna! Kiáltott fel keserves sírással.

Éppen akkor hangzott fel kívülről a korhely nótája:

— „Ez az utca végig sáros . . .“

Az erőttelen asszonyt határtalan harag szállotta meg. Átgondolta szörnyű helyzetét, lefolyt betegségét. Megjelent lelke előtt jóságos úrnője, aki őt nyavalyájában meglátogatja, orvosoltatja, gyermekeinek napról-napra élelmet küld; megemlékezik a nemeslelkű földesúrról, aki férjét korhelysége mellett is újra meg újra pártfogásába veszi, keresetet, munkát ad neki, s előtte áll csavargó, részeges ura, aki legnagyobb jóltevőjüket szidalmazza, a legrútabb hálátlansággal viszonozza a vett sok jót. Ime éppen most lép be az ajtón az a lelketlen, gonosz ember, csak úgy dűl belőle a pálinka bűze, istenkáromlással tántorog a szoba közepére, felé tart; talán ismét megveri, amint már egyszer ütlegekkel illette fellábalása óta, újra beteggé teszi, sírba dönti gyermekei mellől. Kétségbeesés szállja meg a lelki kínok között vergődő asszonyt, szemei elsötétülnek, agya elhomályosul, beteg szíve a felindulástól lázas dobogással majd szétszakítja mellkasát, kezeit egy jajkiáltással kitárja apjuk dühe előtt remegve összebújt gyermekei felé . . . és lerogy a kis szoba nyirkos, hideg földjére. A gyermekek mind oda futnak anyjukhoz, sírva, zokogva borulnak reá, arcát simogatják, kezeit csókolják s szívettépő, hangos kiáltással tör ki valamennyi ajkán:

— Édesanyám, édes jó anyám!

Korhely Jancsi mámorából egy pillanat alatt megint felocsúdott, mint azon a reggelen, amikor ágyban fekve, betegen találta az asszonyt. Oda lépett hozzá, letérdelt mellé a földre, kiszakította gyermekei kezei közül, felkapta izmos karjaira, a keblére szorította, nevét kiáltotta.

— Térj magadhoz, ébredj édes feleségem! Csak ez egyszer add őt vissza Istenem!

— Add vissza őt nekünk, Atyánk! Mondották utána a síró gyermekek.

S Isten, az örök irgalom meghallgatta a bűnös apa s az ártatlan gyermekek esdeklését.

Segítséget küldött ismét a szegény hajlékba, a szerencsétlenekhez. Eszébe jutott az orvosnak, hogy megnézi még egyszer lábbadozó betegét s szándékát nyomban meg is valósította. Abban a pillanatban nyitott be Faragóékhoz, amikor a gyermekek sírva s a férj megrendülve kérték Isten csodás segedelmét. Egy pár szóval elmondatta a történteket, azután ágyba fektette, szíve környékén dörzsölni kezdte a beteget, valami erős szert szagoltatott vele. Hosszú percek multak el, míg végre megrándultak a sápadt ajkak, gyenge sóhaj tört fel az elájult asszony kebléből, s szemei felnyíltak.

Szegény gyermekeinek ismét visszaadta anyjukat az a jóságos, nagy kegyelmű Isten.

(Folyt. köv.)

A pinkafői árvaház megnyitása.

Idestova két esztendeje már, hogy a pinkafői evang. gyülekezet kebelében felvetődött az árvaház eszméje. Az ekkor elvetett mag gondos kezek ápolása mellett nemsokára csirázni kezdett és meleg szeretettől körülvéve, most ime virágot fakasztott. Szerény virág ugyan, mely az elrejtett ibolyához hasonlóan nem kérkedik, de amely épp e szerénységével hódítja meg a sziveket: a szeretet virága. Mondják, hogy a legcsodálatosabb dolgok közé a szeretet tartozik. Nem is tudta még senkisem megérteni. De Empedokles óta mindenki vallja, hogy nagy csodákat művel. A horni „det ruge hus“ (Rauhes Haus) a paloták egész sorává nőtte ki magát; Franke Ágostnak 4 tallér 16 garasából a hallei árvaház lett s a pinkafői „régi iskolaház“ istállójából és kamarájából átalakított árvaszobából másfél év le-

forgása alatt árvaház keletkezett. Ha kérded, hogy történt mindez, csodálkozva néznek össze az emberek. Nem tudja senki sem. Egyszerűen azt mondják, hogy szeretetből.

Az árvaház létesítése körül a legnagyobb tevékenységet Ziermann Lajos, pinkafői evang. lelkész, az eszme megpendítője fejtette ki. Az ő mindenre kiterjedő figyelmessége megismerte az alkalmas talajt, buzdító szava barátokat szerzett mindenütt s istenbe vetett erős hite csüggedni nem hagyta. Körülbelül egy esztendeje, hogy a létesítendő árvaházról beszélgetett a pinkafői egyházközség tiszteletbeli felügyelőjével, Putsch Sándorral, kit e törhetetlen bizodalom, e nagy szeretet annyira meghatott, hogy könnyezve ajánlotta fel árvaháznak az evang. templommal szemközt levő, úgynevezett „Benedek"-féle házát. És a háznak csupa szeretetből nemsokára atyja és anyja lőn Musser János és neje személyében, kik elhagyták nyugodt otthonukat, hogy a szegény árváknak megadják a legfőbb kincset: a meleg szülői szívet. „Aki az én nevemért elhagyja házát, jószágát, száz annyit vészen." (Máté 19, 29.)

Így történt aztán, hogy a csendben, zajtalanul lefolytatott munkásság eredménye nyilvánosság elé kivánkozott. Igy történt aztán, hogy 1909 június 11-én megnyitották Pinkafőn a vasi felső egyházkerület első árvaházát. A megnyitás istentisztelettel kezdődött.

Az evang. templom 9 órára zsúfolásig megtelt. Valláskülönbség nélkül eljött ifjú és öreg, mert mindenki felfogta az ünnepély fontosságát. Emberemlékezet óta ily nagy tömeget még soha nem fogadott be az evangélikus templom. A szomszéd községekből: Rödöny, Ujrétfalu, Buglóc stb. számosan jöttek el. Megjelent az alapító Putsch Sándor és Amálián kívül az egyházmegyei esperes, Stettner Gyula; a soproni ev. theol. akadémia tanára, Stráner Vilmos; a borostyánkői evang. lelkész, Manninger György stb.; képviseltette magát Pinkafő községe, a pinkafői takarékpénztár, a községi hitelpénztár stb., kiknek számára díszhelyek voltak fenntartva.

Pont 9 órakor megszólalt az orgona, melynek hangjainál ezer szájról szállt fel a magasba a szívből jövő ének: Dicsőség mennyben Istennek . . . Az oltári funkciót Manninger György borostyánkői lelkész teljesítette, mélynek befejeztével a hívek „Dicsérd én lelkem a dicsőségnek nagy királyát" című éneket énekelték el. A nagyhatású ünnepi beszédet a 68. zsoltár 5—7 verse alapján Stráner Vilmos tartotta, ki Sopronba theologiai tanárrá való meghivása előtt Pinkafőn 16 évig lelkészkedett.

A beszéd megfelelő helyein hatásosan beleszőve külön e célra szervezett énekkar énekelte el az imát Semirámisból és Bethoven imáját. Majd Stettner Gyula egyházmegyei esperes tartott szép megnyitó beszédet.

Végül a hívek a „Maradj meg kegyelmeddel" című egyházi dalt énekelték el. Az orgonakiséretet Karmer Mátyás kántortanító látta el, a karéneket pedig Supper Frigyes budapesti pedagógiumi hallgató tanította be.

Istentisztelet után átvonultak az óvodába, hol Ziermann Lajos, pinkafői lelkész, köszönte meg meleg szavakkal egyeseknek és egyesületeknek eddigi támogatását, mire „A mi kimenetelünket áldjad, áldjad bemenetelünket" című egyházi dal éneklése közben átmentek az árvaház elé s itt az egyik árva leány rövid verset mondott el. Erre Putsch Sándor átadta a kulcsot Stettner Gyula esperesnek, ki Isten nevében megnyitotta, mire Musser János árvaatya megmutatta az érdeklődőknek a házat, mialatt az udvaron egybegyűlt gyülekezet elénekelte a „Ti árvák ne sirjatok" című éneket. Ezután egy kis árva fiú imádkozott, az esperes pedig megáldotta a gyülekezetet.

A „Jer dicsérjük Istent" eléneklésével ért véget a lélekemelő ünnepély.

Itt említjük meg, hogy az árvaház javára offertorium volt, mely 237 koronát eredményezett.

VEGYES.

Uj ingyenes hely a Theologusok Otthonában. A nagyhonti egyházmegye szép bizonyságot tett július 8-iki ipolysági közgyűlésén arról, hogy az ősök hitbuzgalma és teremtő ereje új életre kelt benne. Régi szándéka vált e napon valóra: ingyenes helyet alapitott a Theologusok Otthonában, Pozsonyban, egy nagyhonti származású theologus számára. Az alapító levelet legközelebb közölni fogjuk. Ugyancsak ez alkalommal Händel Vilmos esperes 1000 K alapítványt tett egy egyházmegyebeli tanítónövendék részére, a melyet Selmeczbányán, a dunáninneni kerület képzőintézetében fognak kiosztani. A közgyűlés ezt az alapítványt hálából Händel Vilmos-alapítványnak nevezte el. A közgyűlésen az esperest és Laszkáry Pál felügyelőt lelkesen ünnepelték. Mi szivből üdvözöljük az egyházmegyét az alkotások mezején s áldást kérünk Istentől az alapitókra és alapitványokra! A Theol. Otthonban ez már a 22-ik ingyenes hely.

Véssey Sándort, az új dunántúli kerületi felügyelőt augusztus 17-én Sopronban iktatják tisztébe nagy ünnepélyességgel.

A Luther-Társaság és Gyámintézet szeptember 25—26-án tartja idei közgyűlését Kassán.

A tanítványi hála. A következő sorokat kaptuk:

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr!

Az „Evangélikus Családi Lap" július 18-iki számának „Vegyes" rovatában „Tanitványi hála" cím alatt az foglaltatik, hogy dr. Szmik Gyula nagyági főorvos 12,000 korona ösztöndij-alapítványának, melyet a selmeci lyceumnál tett, az adja meg a többek között nagy értékét, hogy az alapítványt tevő, vallása szerint nem is a mi egyházunknak tagja, hanem római katholikus.

Ez talán téves információn alapul, mert dr. Szmik Gyula nagyági főorvos iskolatársam és rokonomról határozottan tudom, hogy ágost. hitv. evangelikus s nem hihetem, hogy katholizált volna. A közlemény helyesbitéseül ezt szükségesnek tartottam megjegyezni. Kiváló tisztelettel, vagyok, Málnapatakon, 1909 július 21-én, Nagytiszteletűségednek alázatos szolgája, *Hrk János*, nógrádi főesperes.

Értesítés a Luther-Otthonba való felvételről.

A magyarhoni ág. hitv. evang. egyetemes egyház folyó évi október hó 1-én családias otthont nyit a Budapesten tanuló tudományegyetemi, műegyetemi és állatorvosi főiskolai hallgatók számára Üllői-úti házában (Üllői-út 24, Szentkirályi-utcai sarokház, a klinikával szemben, az egyetem közelében).

Az intézet ellátja tagjait lakással, reggeliből, ebédből és vacsorából álló élelmezéssel, mosással, fűtéssel, világítással, takarítással; rendelkezésükre bocsát egy olvasó- és társalgó-termet, fürdőszobát s kisebb betegségek esetén ingyenes gyógyításukról gondoskodik.

Az intézetbe fölvehetők a magyar kir. tudományegyetem, a kir. József-műegyetem, állatorvosi főiskola, ág. hitv. evang. vallású hallgatói; üres hely esetén református és unitárius vallásúak is.

Az intézetbe a főiskolai tanulók folyamodás útján vétetnek fel 1000 kor., 800 kor., esetleg kedvezményes helyekre. A külön szobákért 1000 kor. jár; aki másodmagával lakik 800 koronát fizet. A díjak negyedévenkint előre fizetendők, még pedig szeptember hó elején 400 korona, illetőleg 320 korona, január és április hó elején 300—300 korona, illetőleg 240—240 korona. Ezenkívül fizet minden tag felvételi díjul 25—25 koronát.

Megokolt esetben a kormányzó-bizottság megengedheti a havonként való fizetést.

A felvételnél elsőségben részesülnek lelkészek, tanárok és tanítók gyermekei s általában az evang. egyház szolgálatában érdemeket szerzett családok sarjadékai. A folyamodványhoz mellékelni kell a jó erkölcsöt és szorgalmat igazoló (bélyegmentes) okiratokon kívül a folyamodó atyjának vagy törvényes gyámjának hiteles nyilatkozatát, amelyben a kiszabott járulékok pontos fizetésére s az okozott károk megtérítésére magát kötelezi, továbbá a hatósági orvos bizonyítványát, rövid önéletrajzot, amely a megelőző tanulmányok ismertetését foglalja magában.

A folyamodványok az intézet kormányzó-bizottságához címezve folyó évi augusztus hó 15-ig Góbi Imréhez, a Luther-Otthon igazgatójához küldendők. (Budapest, VII., Városligeti-fasor, evang. főgymnasium), aki a folyamodókat kérvényük sorsáról értesíti.

Részletesebb tájékoztatóval az intézet alapszabályaival és házi rendjével kívánatra az igazgató szolgál.

Legújabb!

A protestantizmus haladásának akadályai. Egyháztársadalmi tanulmány. Írta *ifj. dr. Berzsenyi Jenő.* Ára **60** fill., portómentesen küldve **65** fill.

Sztehlo Kornél felolvasásai. I. Modernizmus és protestantizmus. II. A jövő vallása. Ára **1** kor., portómentesen küldve **1** kor. **05** fill.

Házi oltár. Iskolák és magánosok házi buzgólkodására szánt evangéliomi elmélkedések. I. Adventtől pünkösdig. Írta *Raffay Sándor.* Ára **1** kor **50** fill., portómentesen küldve **1** kor. **60** fill.

A nő hivatása a magyar protestantizmus küzdelmében. Írta *Sztehlo Kornél.* Ára fűzve **10** fillér, portómentesen küldve **15** fillér.

——— Kaphatók: ———

a Luther-társaság ev. könyvkereskedésében

— Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 51/a. —

Legjobb szakácskönyv

a **Dunántúli szakácskönyv.** 700 sikerült étel leírása. Saját tapasztalatai nyomán összeállította, magyarázatokkal ellátta és szerkesztette *alsószopori Nagy Ferencné.* Ára fűzve **3** kor., kötve **3** kor. **60** fillér. Portómentesen **20** fillérrel több.

——— Kapható: ———

a Luther-társaság ev. könyvkereskedésében

— Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 51/a. —

Énekeskönyvek.

Dunántúli énekeskönyv. Félvászonba kötve **2** kor. **20** fill. — Egész vászonba kötve, valódi aranynyomású kehellyel **2** kor. **60** fill. — Chagrin bőrbe kötve, kapoccsal, aranynyomású kehellyel és metszettel **6** kor. — Finom chagrinbőrbe kötve, valódi aranynyomású kehellyel és aranymetszéssel **7** kor. — Finom chagrin bőrben, valódi aranynyomású kehellyel, kapoccsal és aranymetszéssel **7** kor. **50** fill. — Finom chagrin bőrben, valódi aranynyomású kehellyel, gyöngyvirágdíszítéssel, arany és fehér nyomással **8** kor. — Párnázott borjúbőrben, valódi aranynyomású kehellyel, arany szegéllyel és aranymetszéssel **10** kor. **50** fill.

Győri énekeskönyv. Egész vászonba kötve, valódi aranynyomású kehellyel **3** kor. **60** fill. — Chagrin bőrbe kötve, valódi aranynyomású kehellyel és aranymetszéssel **8** kor.

— **Külön kötéseket is készíttetünk.** —

Békéscsabai énekeskönyv. Egész vászonba kötve, valódi aranynyomású kehellyel **3** kor.

— **Külön kötéseket is készíttetünk.** —

Beliczay-féle keresztyén halotti énekeskönyv. Egész vászonba kötve **2** kor. **40** fillér.

——— Kaphatók: ———

a Luther-társaság ev. könyvkereskedésében

— Budapesten, VIII , Szentkirályi-utca 51/a. —

Imakönyvek.

Gyurátz Ferenc: **Lelki vezér.** Imakönyv 9-ik bőv. és jav. kiadás. Vászonba kötve $14^1/_2 \times 9$ cm nagyságban **1** kor. **50** fill., fekete bőrbe kötve, aranyvágással, tokban **6** kor., párnázott borjúbőrbe kötve **8** kor. — — **Hit oltára.** Imakönyv ev. keresztyének számára. 3. kiad. Vászonba kötve **1 K 60** f., aranyvágással, tokban **3** K. fekete bőrbe kötve, aranyvágással, tokban **6** K, párnázott borjúbőrbe kötve **8** K.

Sántha Károly: **Buzgóság könyve.** Fekete bőrbe kötve, aranyvágással, tokban **6** kor. — — **Órangyal.** Prot. ifjak és leányok különösen konfirmáltak számára. Vászonba kötve, tokkal **2** kor. Párnázott borjúbőrkötésben, tokkal **6** kor.

Kovács Andor: **Lelki tavasz.** Imádságos könyv gyermekek, ifjak és leányok számára. Zsebkiadás. Kék vászonba kötve, fehér nyomással **2** kor. Fehér vászonba kötve arany nyomással és piros vágással **3** kor. Párnázott borjúbőrbe kötve aranymetszettel, tokban **6** korona.

Székács József: **Imádságok és buzgólkodások** evangyéliumi prot. keresztyének számára. 6. kiadás. Vászonba kötve $14^1/_2 \times 9$ cm. nagyságban, arany nyomással és vágással, tokban **5** kor. Bőrbe kötve aranyvágással, tokban **8** kor. Párnázott borjúbőrbe kötve **10** korona.

——— Kaphatók: ———

a Luther-társaság ev. könyvkereskedésében

— Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 51/a. —

Új előfizetőink figyelmébe ajánljuk, hogy az *Evangélikus Családi Lap* 1907. és 1908-iki évfolyamaiból vannak még teljes példányaink, melyek

a Luther-társaság ev. könyvkereskedésében

Budapesten egyenkint **1 koronáért** kaphatók.

Hátralékos előfizetőinket

tisztelettel kérjük, hogy sziveskedjenek a f. 1909. évre járó előfizetési összeget, vagyis 2 koronát utalványozni, nehogy kénytelenek legyünk a lap folytatólagos küldését beszüntetni.

Tisztelettel

a Luther-társaság ev. könyvkereskedése.

Hornyánszky Viktor csász. és kir. udvari könyvnyomdájában Budapesten. 45684